

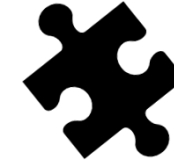
SOC284

Sociologie věku, stáří a stárnutí

Dr. Lucie Vidovičová

Ústav populačních studií, Fakulta sociálních studií,
Masarykova Univerzita, Brno

Sociologie

- Sociologie se zabývá studiem sociálního života, skupin a společností. (Giddens, 1999:18)

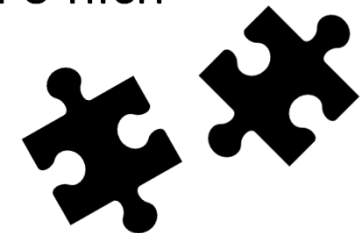
„Sociologie ...se vyděluje svým pohledem na lidské činnosti jako na **prvky širších konfigurací**, tj. prvky v rámci **nikoli náhodné** sestavy aktérů přimknutých k sobě v předivu **vzájemné závislosti** ...

Sociologové se ptají, jaké **důsledky** to má pro jednající, pro vztahy, do nichž vstupujeme, a pro společnosti, jichž jsme součástí.

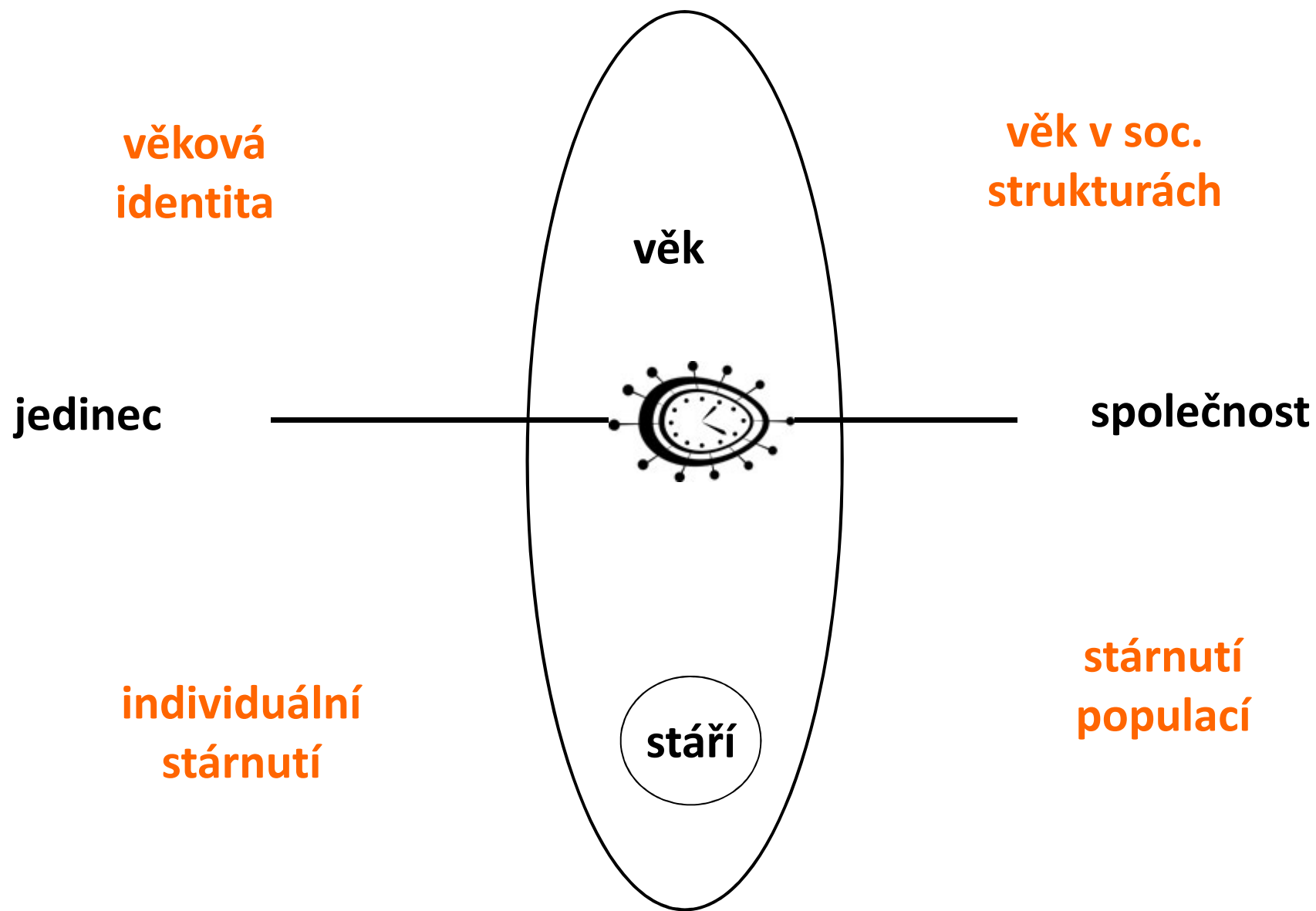
... takže mezi nejpřednější zájmy sociologie patří ...

sítě vzájemné závislosti, vzájemné podmiňování jednání a rozšiřování či omezování svobody jednajících“ (Bauman, 2010: 13)

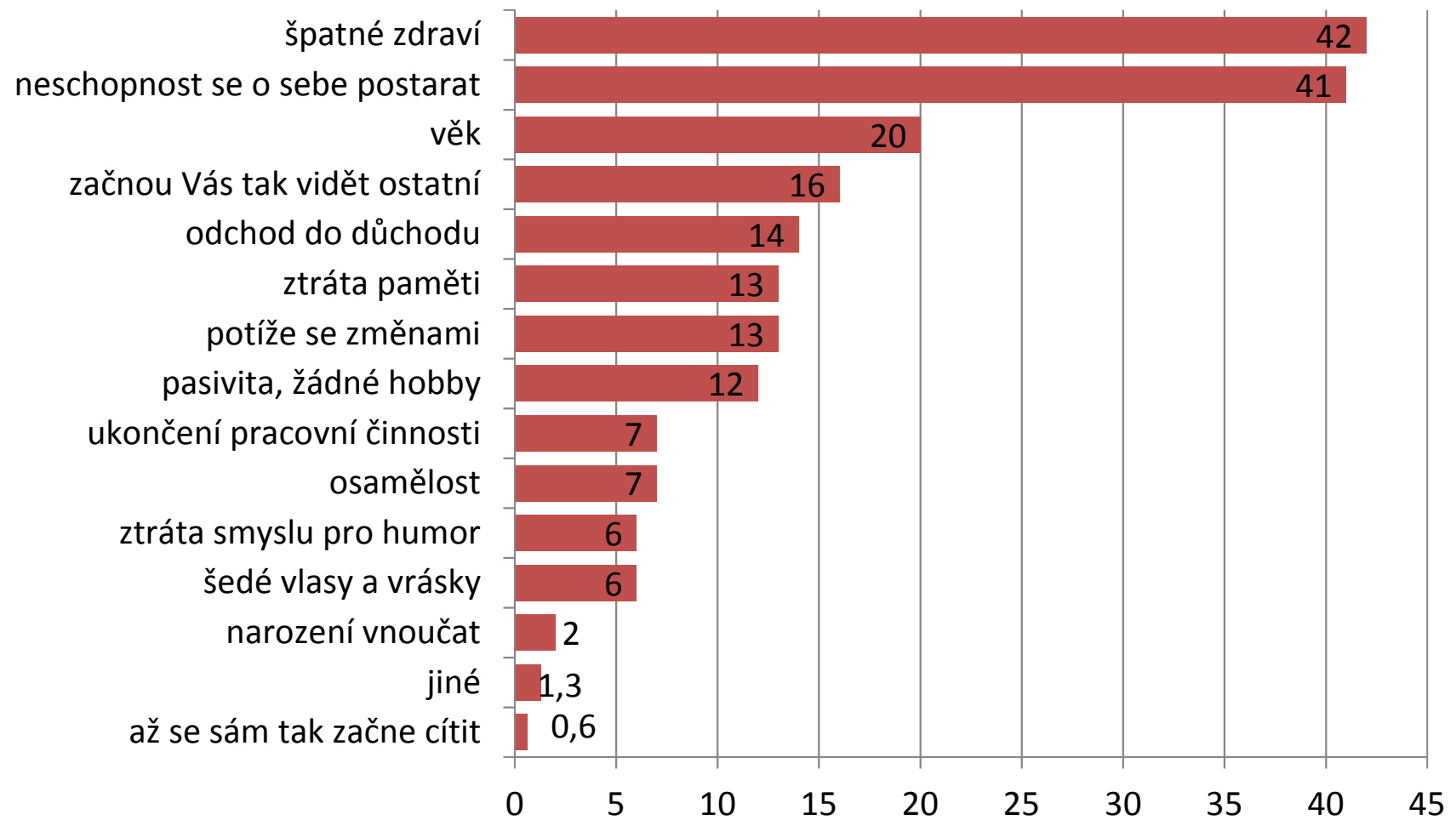
Sociologie je věda zkoumající věci, které každý ví, hovořící o nich jazykem, kterému nikdo nerozumí. (autor neznámý)

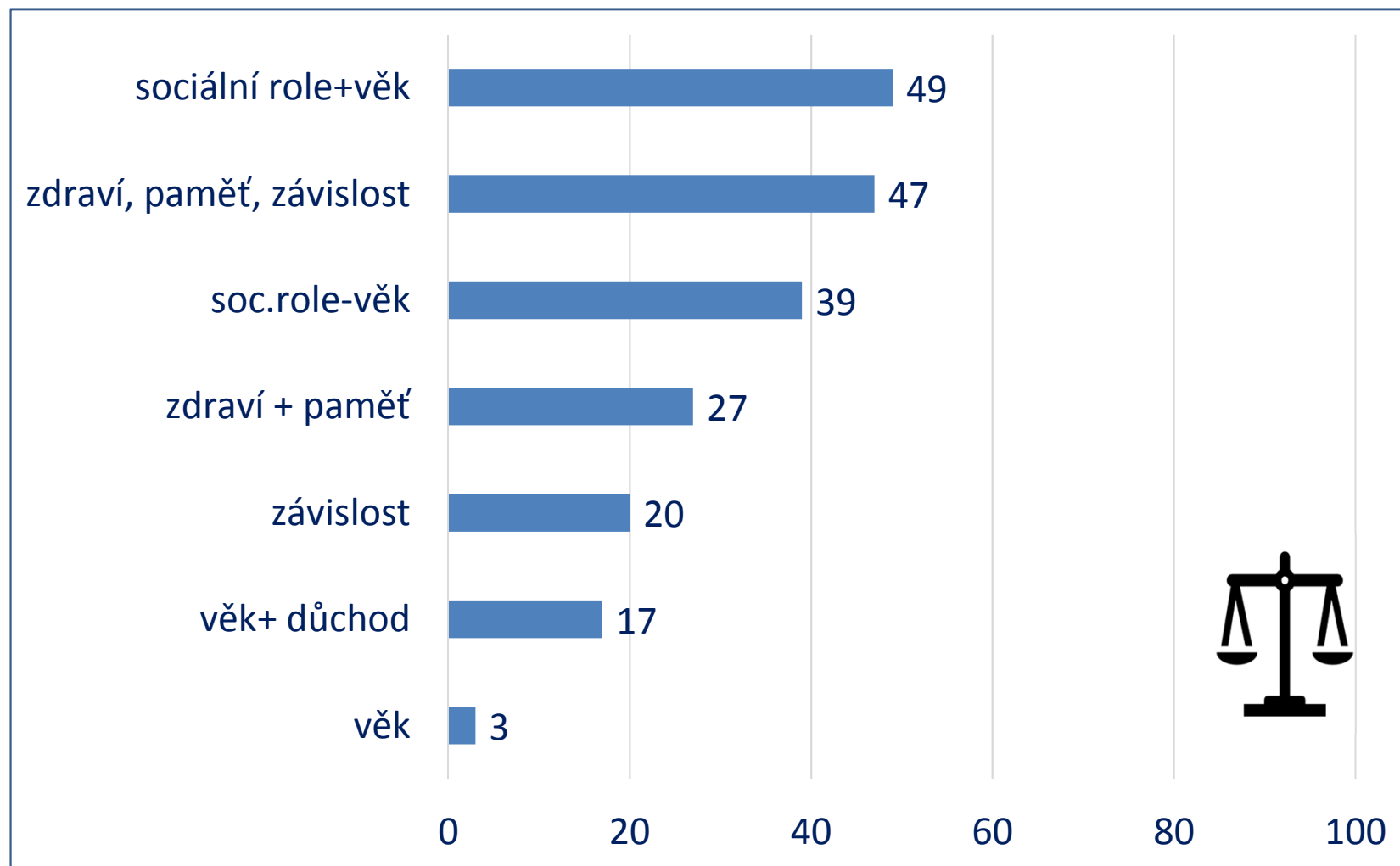
Problém stárnutí a seniorů není problémem stáří!!!

Co charakterizuje člověka jako „starého“? (v %)

Definice stáří – souhrn a váha faktorů

There is no
AGEism without
AGE...
(*Kde není VĚK,
není ani VĚKismus*)

Věk

- **chronologický** = výsledek měření času od narození
- biologický/ funkční
- psychologický
- sociální
- ...

Speciální definice: „career age“ (Simonton 1991);

cítím se, oblékám se, dělám věci, jako by mi bylo... X let
(o X více/méně)

- „age-less self“ (Kaufman 1986)

Věk

Role **chronologického věku** v:

- moderních společnostech a jejich strukturách
- v mezilidských interakcích
- v sebepojetí jedince

Věk:

- nástroj konstrukce **identity**
- organizační prvek sociálních **vztahů**
- charakteristika sociálních **rolí**
- osa/základ **diskriminace**.

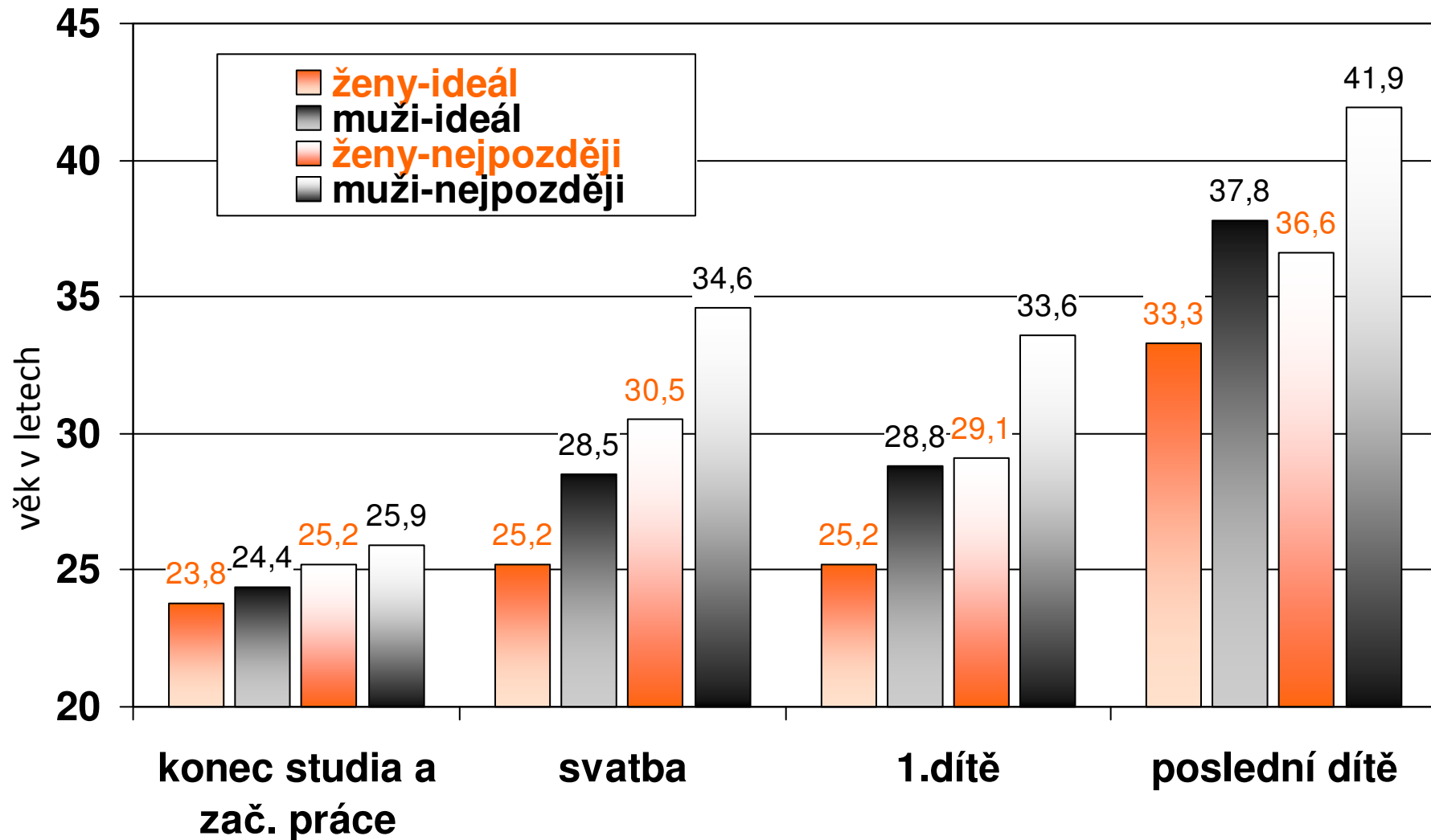
Význam věku

- Když mám někomu popsat svého přítele/známého, vždycky zmíním, kolik mu je let. (41 %)
- Myslím si, že je užitečné vědět o lidech, kolik jim je let. (50 %)
- Věk člověka mi napoví, jaký výkon mám od něj očekávat. (49 %)

Nová sociální role věku I.

- (re)konstrukce identity
- věková stratifikace (vzdělávání, práce, volný čas, důchod)
  - věkové třídy / skupiny (*age grading*) posilováno rituály přechodu))
  - věková homogenita - segregace
  - věková diferenciacce (proces socializace k věkově diferencovanému jednání)
- věkové normy: včas x příliš brzy/příliš pozdě

Příklad: věkové normy / 1

Věkové normy

- 40 + věkových limitů v české legislativě
- Do politické funkce by neměl nastupovat nikdo starší 60 let. (54 %/51 %)
- Jakékoliv sexuální aktivity u lidí po sedmdesátce už odporují dobrému vkusu. (30 % /35 %)
- Od určitého věku už se nehodí, aby žena nosila krátké sukně. (64 % / 70 %)

Příliš krátké, vulgární. Šaty Brigitte Macronové na půdě OSN udivily

Polemiky vyvolalo oblečení, v němž se francouzská první dáma Brigitte Macronová (64) nechala vidět minulý týden na Valném shromáždění OSN. V komentářích tisku či na internetu se objevují výrazy jako „příliš krátké“ či „vulgární“, napsal francouzský list Le Figaro.

úterý 26. září 2017, 6:59

Macronová, která povečeřela s Melanií Trumpovou (47) a dalšími manželkami nejvyšších představitelů a setkala se s Pákistánkou Malalou Júsfuzaiovou (20), nejmladší držitelkou [Nobelovy ceny](#) za mír, zvolila černé šaty od

▲ Oblečení francouzské první dámy Brigitte Macronové se dočkalo kritických reakcí.

FOTO: Christophe Ena, [ČTK/AP](#)

Anketa
Považujete oblékání první dámy Francie za příliš okázalé

REKLAMA

Anketa
Považujete oblékání první dámy Francie za příliš okázalé či nevhodné?

Ano
14.2%

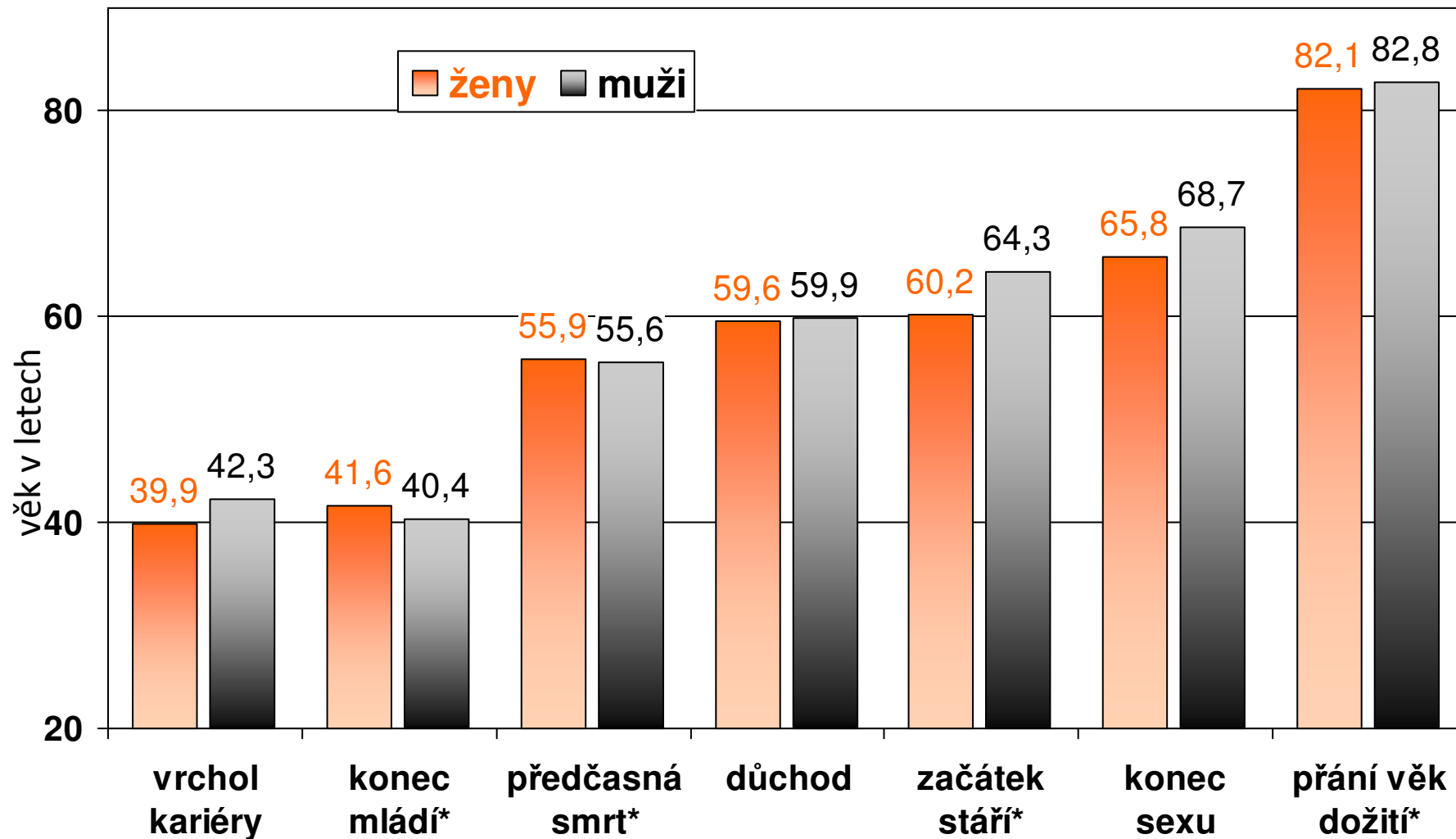
Ne
29.3%

Nezajímá mě to
56.4%

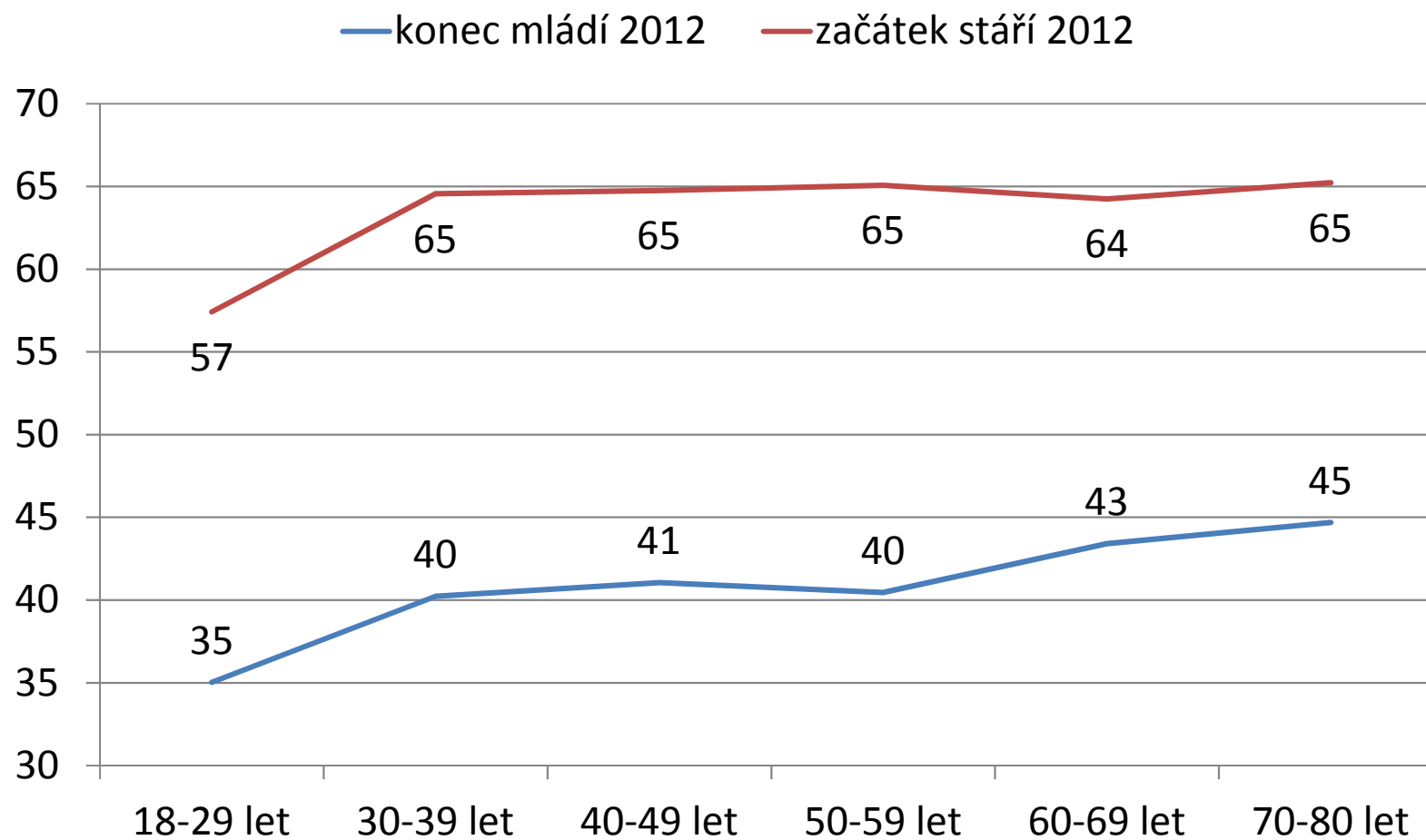
Celkem hlasovalo 9535 čtenářů.

Příklad: věkové normy / 2

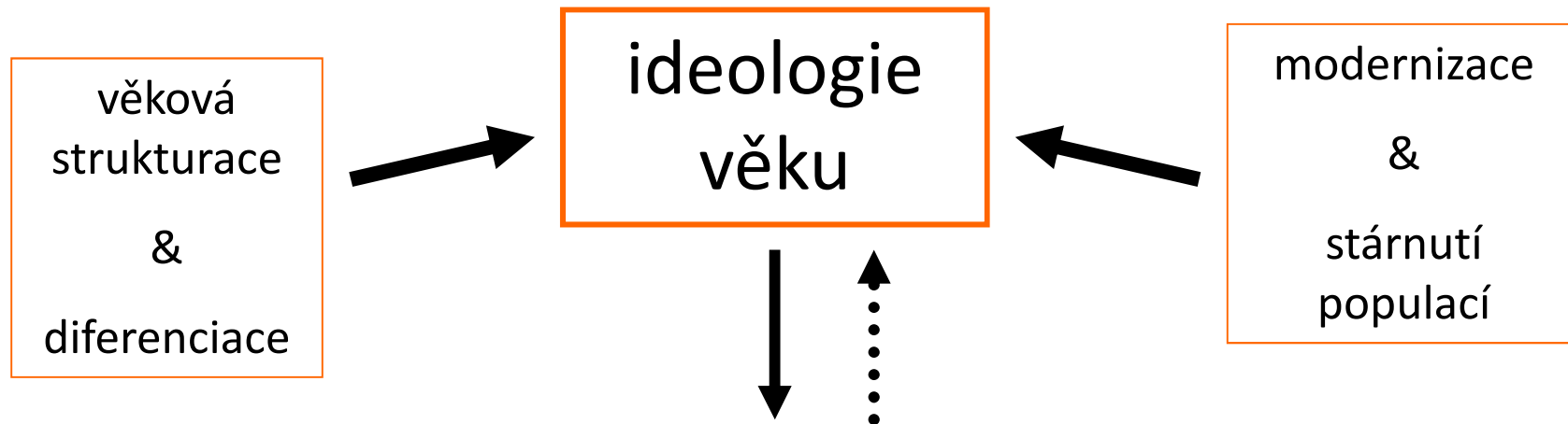
Chronologické hranice mládí/stáří

Nová sociální role věku II.

- všudypřítomnost věku
- snaha o věkovou integraci
  - věková heterogenita
  - flexibilní věkové normy
  - odstranění strukturálních věkových bariér
- síla významu „věkové informace“ v rámci sociální komunikace variuje v závislosti na životní fázi/době
  - nejvyšší cca do 20 a po 50.roce věku, kdy jsou věkové stereotypy v procesu stratifikace nejsilnější

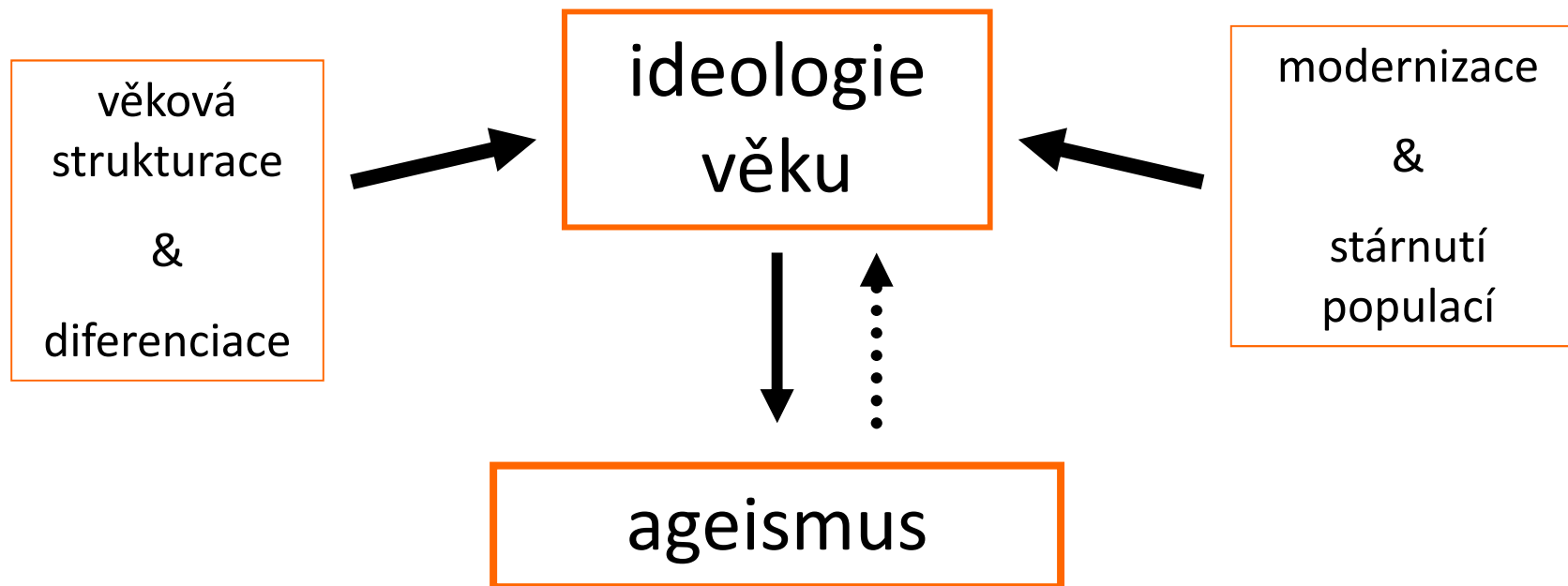
Ideologie věku →

všudypřítomnost věku jako reakce na nový, demograficky podmíněný, sociální řád.

legitimizace nerovného postavení věkových skupin (teorie zájmů) (kritické pojetí)

vs.

schematický **obraz** sociálního řádu (Geertz 2000)

Ageismus →

přesvědčení o **kvalitativní** nerovnosti jednotlivých fází životního cyklu, manifestované skrze proces systematické, **symbolické** i **reálné** stereotypizace a diskriminace osob a skupin na základě jejich chronologického věku **a/nebo** na jejich příslušnosti k určité kohortě/generaci.

? – 1500 př. Kr.

New International Version Bible, Exodus 20:12

Cti svého otce i matku, abys
byl dlouho živ na zemi,
kterou ti dává Hospodin,
tvůj Bůh.

63 A.D.

King James Bible, 1 Tim 4:12:

Nikdo ať tebou nepohrdá proto, že jsi *mladý*; ale těm, kdo věří, buď vzorem v řeči, v chování, v lásce, ve víře, v čistotě.

Zdroje ageismu

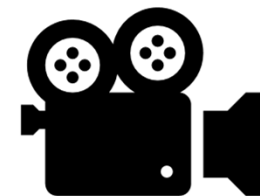
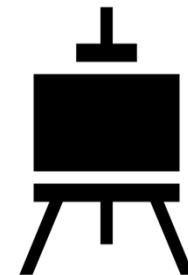
- **subjektivně-psychologické/individuální**
  - strach ze smrti a stárnutí jako úpadku/gerontofobie
  - frustrace/agrese vůči minoritním skupinám
  - autoritářská osobnost – předsudky manifestací nejistoty
  - selektivní vnímání (ageismus u profesionálů)
  - autostereotypy & sebenaplňující se proroctví (potvrzení negativních očekávání)
  - in/out groups teorie
  - obviňování oběti „říkal si o to“ -- „je to pro jejich vlastní dobro“ ... *compassionate ageism*; ošetřovatelské přístupy

Zdroje ageismu

- **kulturní**
  - hodnotové systémy
  - jazyk, humor
  - mediální kultura, umění, literatura

mohou stereotypy jednou do nich vložené opakovaně replikovat

Zdroje ageismu

- **sociální/sociálně-strukturální**
  - demografie
  - asynchronie individuálních věků (biologický, sociální,...)
  - prominence (všudypřítomnost, zvýznamňování) věku
  - strukturální zpoždění (relevance změn vůči reálným potřebám)
  - věkový/generační konflikt
  - věková segregace
  - historická změna statusu starších osob
  - nevhodná paradigmatu stáří
    - (Stáří je problém ne-starých, kteří svoji ztrátu životního smyslu přenášejí na stáří a tím jej stigmatizují (Hazan, 1994) & neoliberální zodpovědnost seniorů za pozitivní obraz stáří dnes)

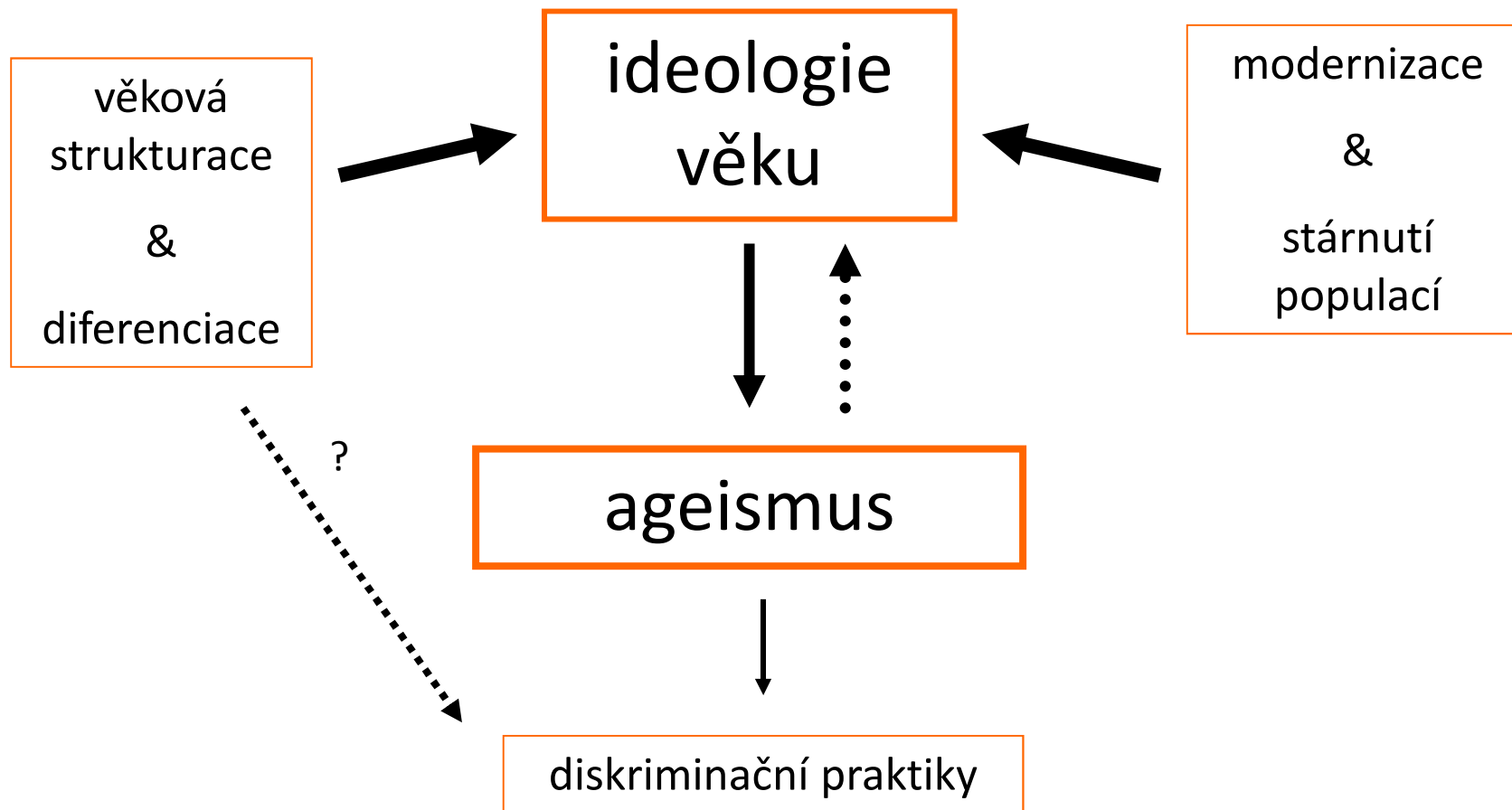

Vnímání stáří v populaci ČR

	věk			
	15-24	25-49	50-64	65+
přirozená věc daná přírodou	48	49	46	48
prostě součást života	32	37	41	35
koruna a odměna života	4	5	8	8
největší nepřítel člověka a lidstva	5	3	2	4
o tom vůbec nepřemýšlím...	11	4	1	3
nemoc, kterou bychom měli léčit	1	1	1	2
Celkem	100	100	100	100

Věková diskriminace →
věkově diferencované **chování**
(motivované ageismem).

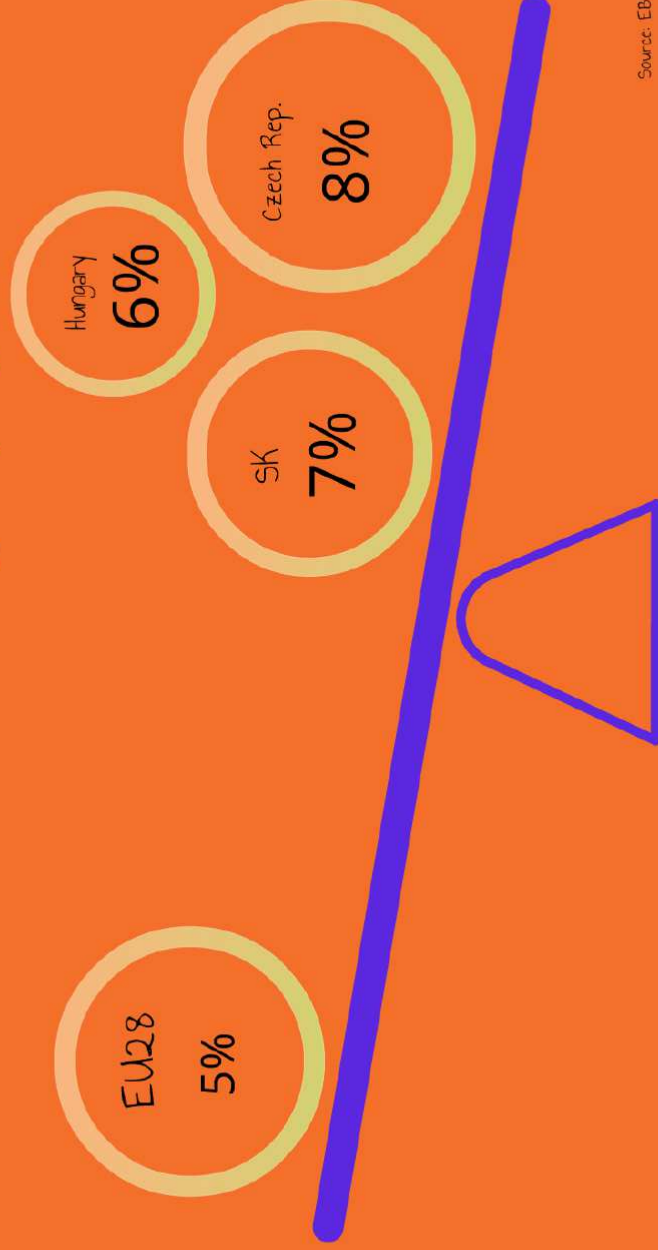
Evropané (EU 28)
v posledním roce diskriminováni
na základě:

5 % vyššího věku

4 % pohlaví / etnicity

2 % na základě nižšího
věku, náboženství,
sex. orientace, jiných
důvodů

**being discriminated in the last year:
on basis of being old (55+)**

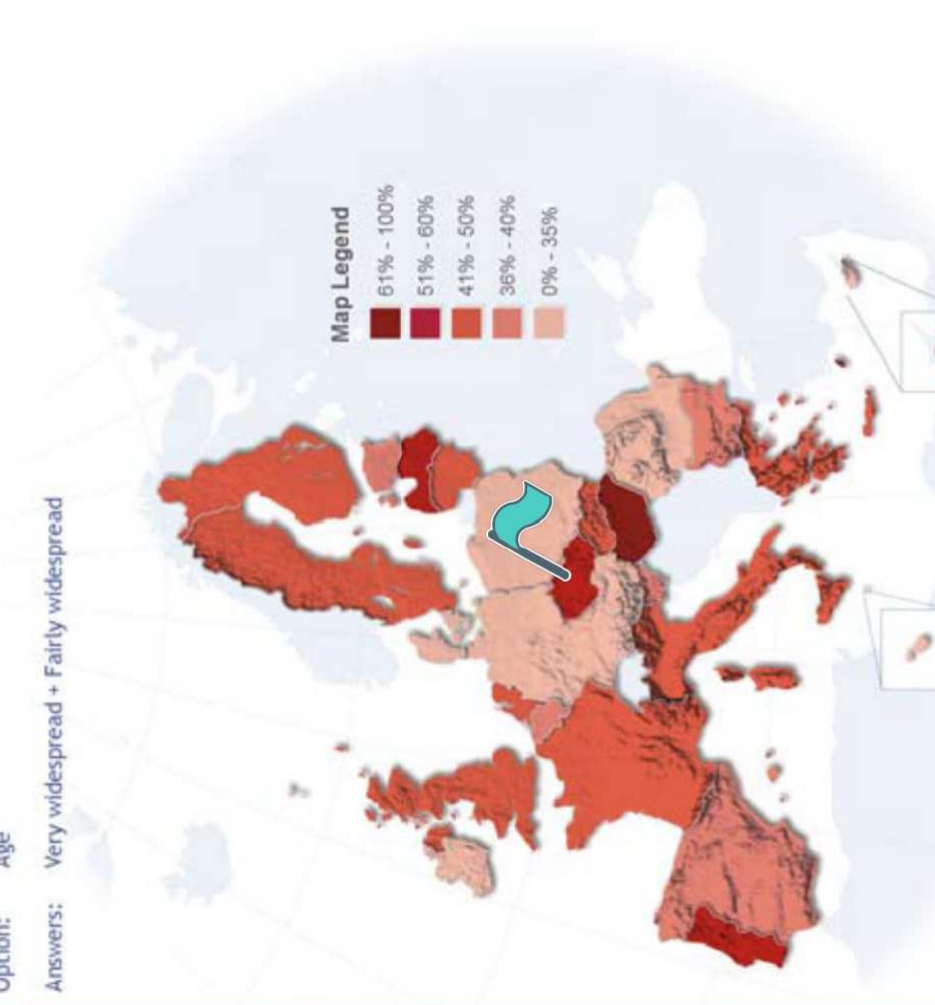

Source: EB437

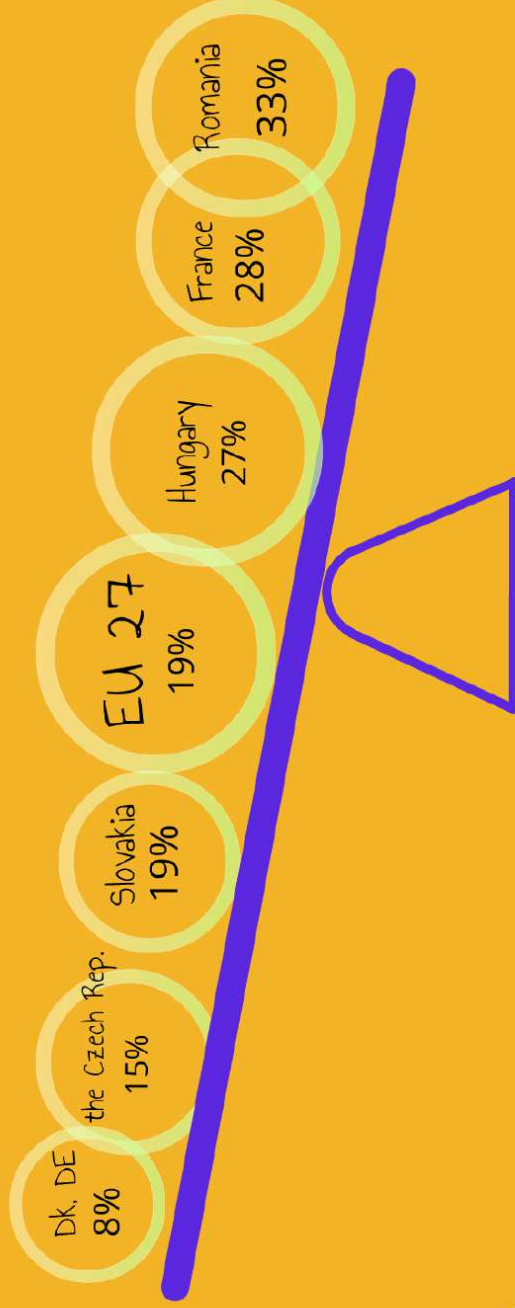
Question: QA1.4 For each of the following types of discrimination, could you please tell me whether, in your opinion, it is very widespread, fairly widespread, fairly rare or very rare in (OUR COUNTRY)? Discrimination on the basis of...

Option: Age

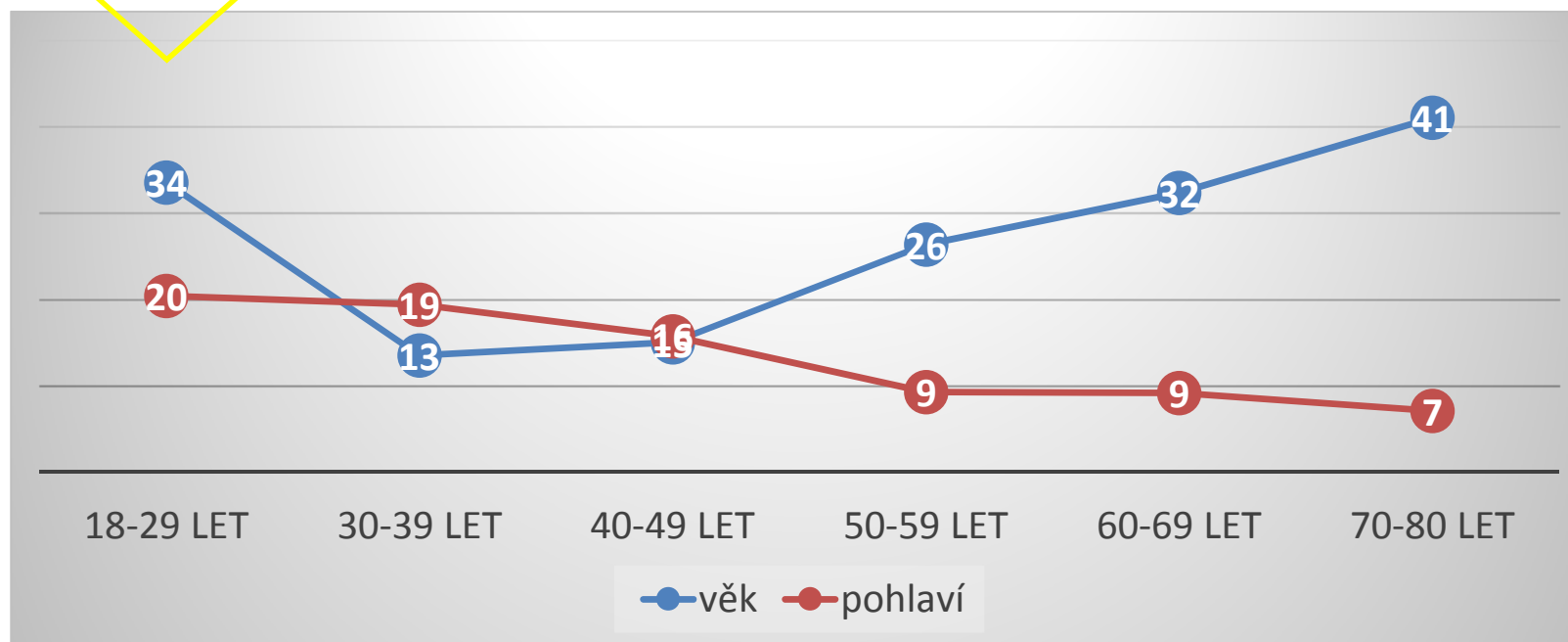
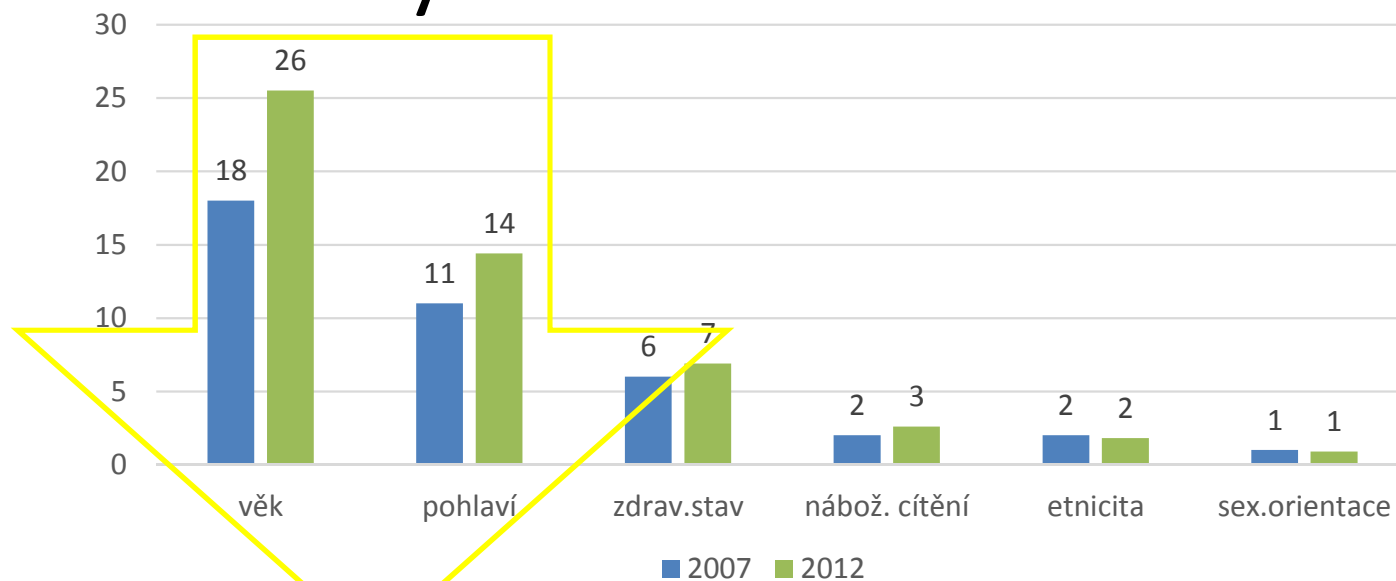
Answers: Very widespread + Fairly widespread

discrimination against young
people is widespread:

Někdy diskriminován na základě...?

Zdroj: Výzkum Ageismus 2007/2012

Osobní zážitek diskriminace kvůli věku (2007/2012)

2017 Ruská přijme od 1. září učitele angličtiny s pedagogickým vzděláním úroveň C1. kotinska@szs-ruska.cz, 246090820, 246090805

• Přijmu pracovníky pro ostražku prodejny - Václ. nám., P 1. Kr./dl. týd., 11.30-21.00 h. Dohoda 80 Kč/h., ŽL 95 Kč/h. Podmínkou čistý TR. Tel. 603421247

• Nabízíme práci v ostraze v Brandýse nad Labem! Až 150 Kč/hod. Vhodné i pro ženy. Práce ihned! Volejte 601 157 100

• Pro noční klub v Praze hledáme muže do 28 let na pozici společník a tanečník. Výděly až 85.000 Kč měs. Nástup možný ihned. Tel. 723370711

• BS přijme pracovníky na pozici strážný na DPP pro oblast Prahy 1, 2, 5, a 6. NÁSTUP IH-NED. Tel. 736750523

• ISS Středokluky, Praha - západ přijme od 28.8.2017 učitele AJ, M, IKT. Nabízíme ubytování a stravování v místě. T. 233901182, stredokluky@volny.cz

Bezpečnostní agentura přijme strážné i OZP. LOKALNĚ Praha, Stř. Čechy. Nástup ihned, stabilní zaměstnání s měsíčním příjmem. 720659905.

Do zavedené hospody v sportovním areálu na náměstí přijmeme číšníka na 16.000 Kč/dl.týden, Tel.775092830.

• Přijmeme truhlářské dílny v Březí u Říčana východ. I bez praxe. Tel. 736420700, info@techwood.cz

• EA hotel Tosca Praha2 přijme noční/ho, nástup 1.9.2017. Tel. 733146520, hd@tosca.eahotel.cz

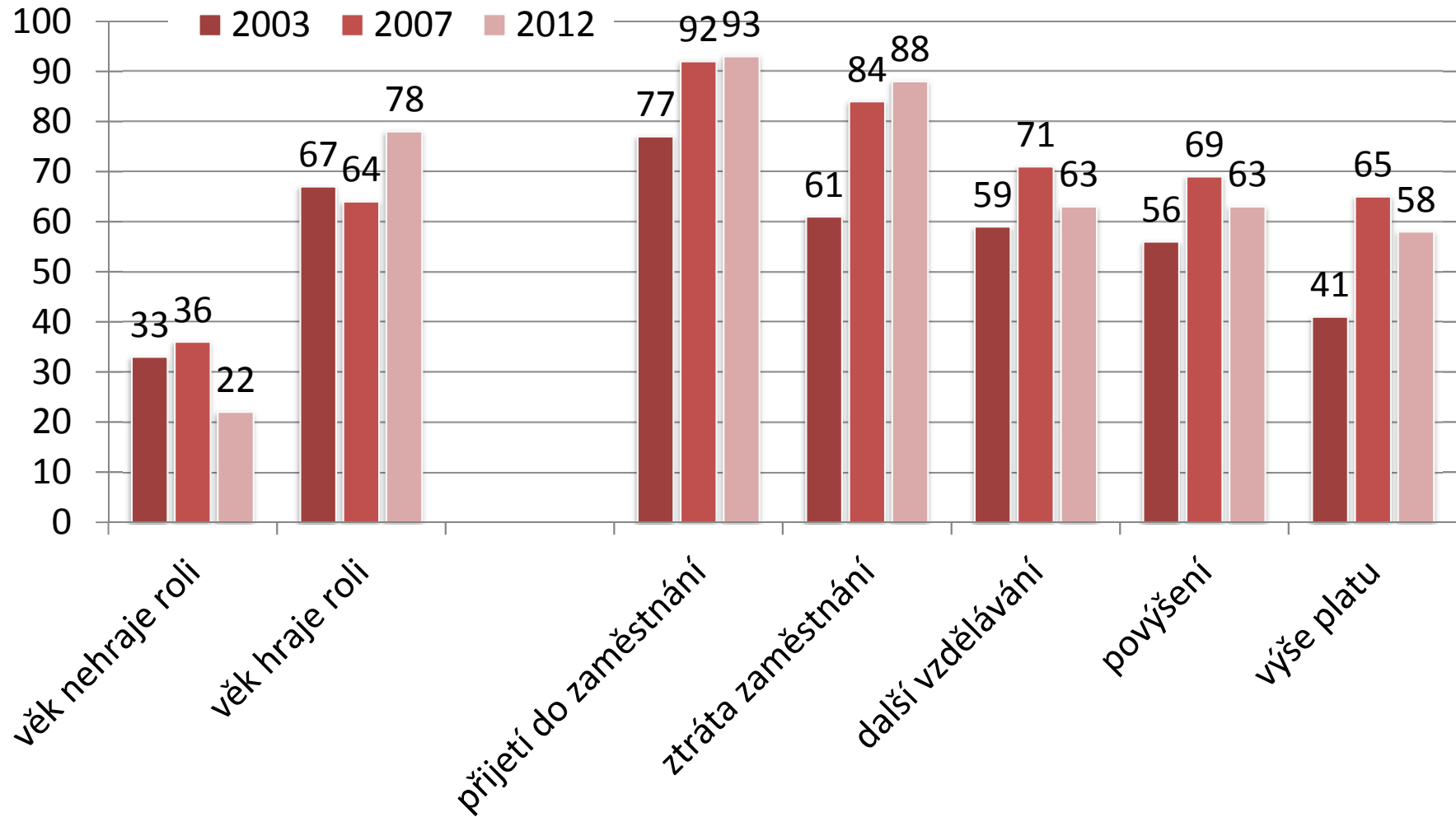
• Přijmeme starostky - nekuřačky pro údržbu toalet - metro, tiskárny. Přijmeme pečlivou osobu s vitalitou. Volejte 777065670

Pracovní trh...

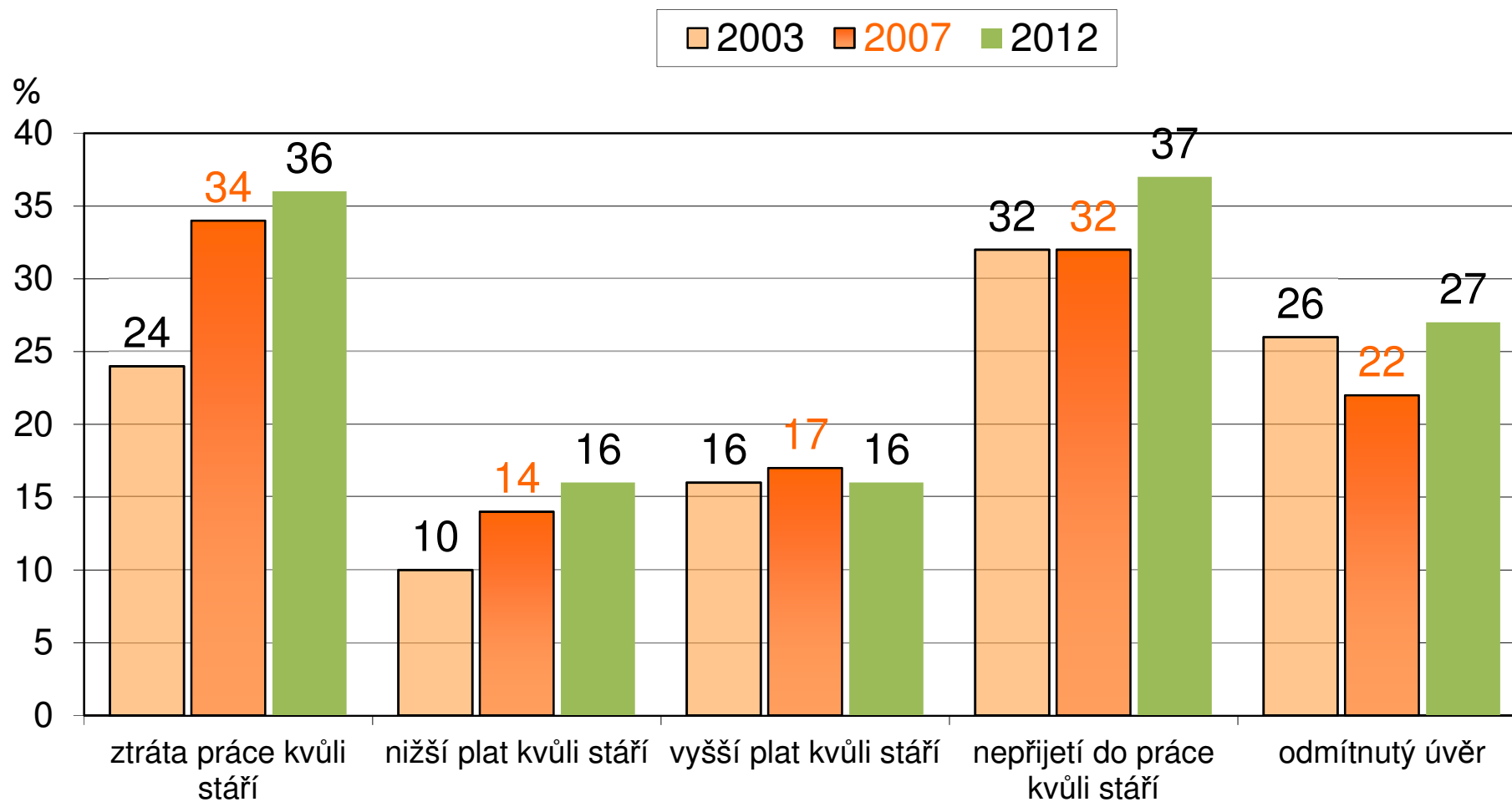
(Deník Metro /Praha 9.8.2017)

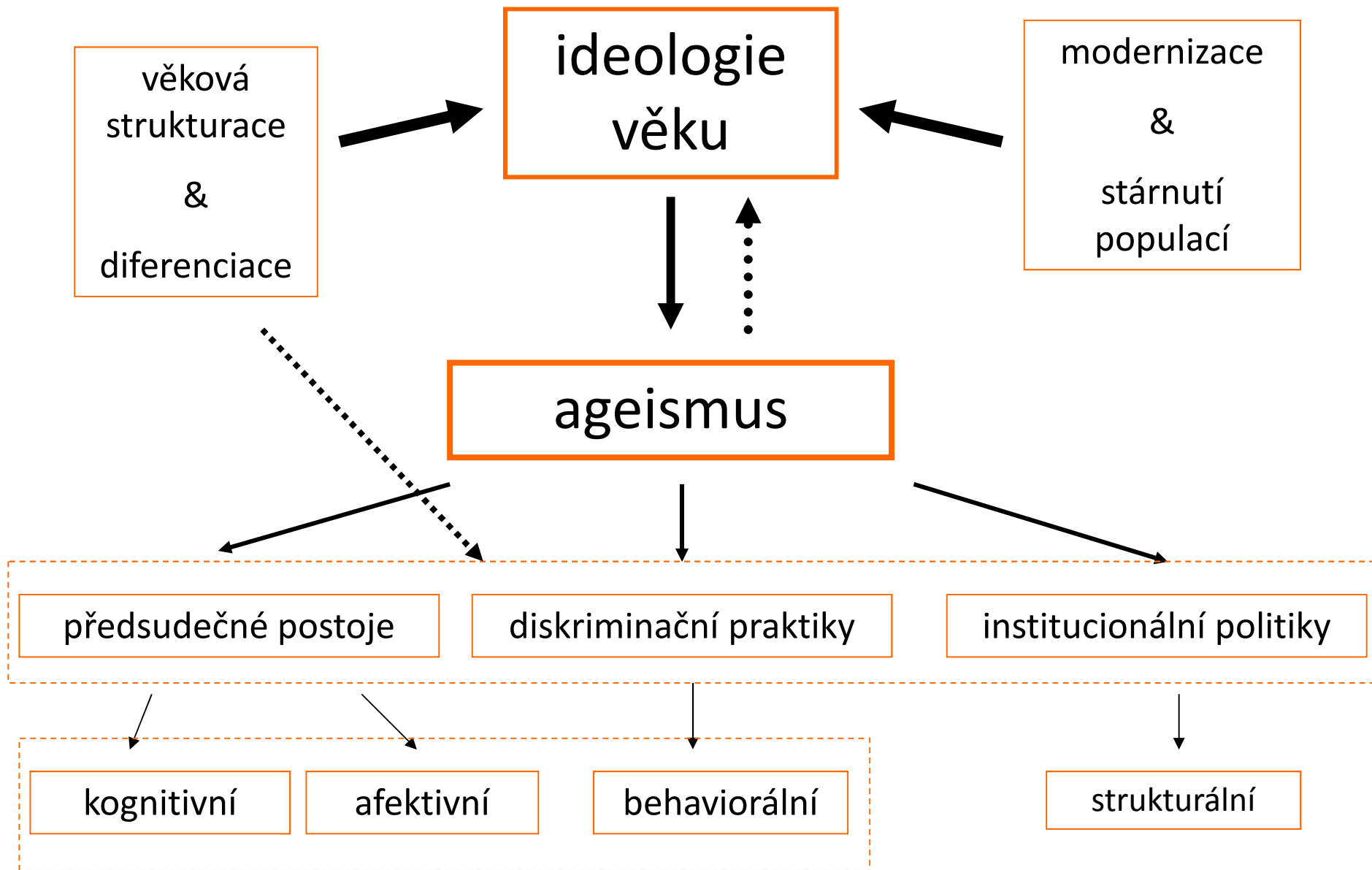
Věk v zaměstnání

Osobní & zprostředkovaná zkušenost s diskriminací (18 – 80 let)

Zdroj: Ageismus 2007, Ageismus 2003

Věkové **bariéry**/hranice

Otázka:

*Lidé mají různý názor na to jaké chování je ještě spravedlivé a jaké už spravedlivé není a představuje **diskriminaci**. Myslíte si, že následující situace jsou spravedlivé nebo nespravedlivé?*

1.rozhodně spravedlivé --- 4.rozhodně nespravedlivé

Akceptace věk. bariér (%)	😊	☹️
Seniorská sleva do muzea a MHD	81	19
„ Student “ pro účel soc. dávek jen do 26	69	31
Transplantace orgánů - 30 dříve než 60	54	46
Podpora 50+ a přitom mladí nezaměstnaní	44	56
Mamograf hrazen až od 40 let	27	73
Mladší nižší plat bez ohledu na zkušenost	26	74
Mamograf hrazen jen do 70 let	19	81
V TV o starých jako chudých, nemocných	9	91
Když se řekne, že „stará žena je ošklivá “	8	92
Zaměstnavatel nechce zaměstnávat 55+	6	94

Když se mluví o **diskriminaci** seniorů, máte nebo nemáte pocit, že je to problém, který by se týkal Vás osobně?

Ano , osobně se mne to dotýká	19 %
Ne, ale jiní lidé s tím mohou mít potíže	43 %
Ne, myslím si, že tento problém u nás není tak významný	22 %
Nevím přesně, co si pod tím mám představit	16 %

Data

Projekt: „My jsme si stáří nezavinili... to čeká každýho“ Povaha a prevence diskriminace seniorů v ČR (2008)

- Sedm ohniskových skupin (n=63);
- 51 žen + 12 mužů; Praha, Brno, Olomouc, Lišov (JČ kraj)

Definice diskriminace v pojetí seniorů

SYNONYMICKY:

- znevýhodňování, nerovné zacházení, lepší podmínky pro jiné;
- odlišování, dělení se na..., přihlížení k jinakosti, dvojitý standard v hodnocení jednání;

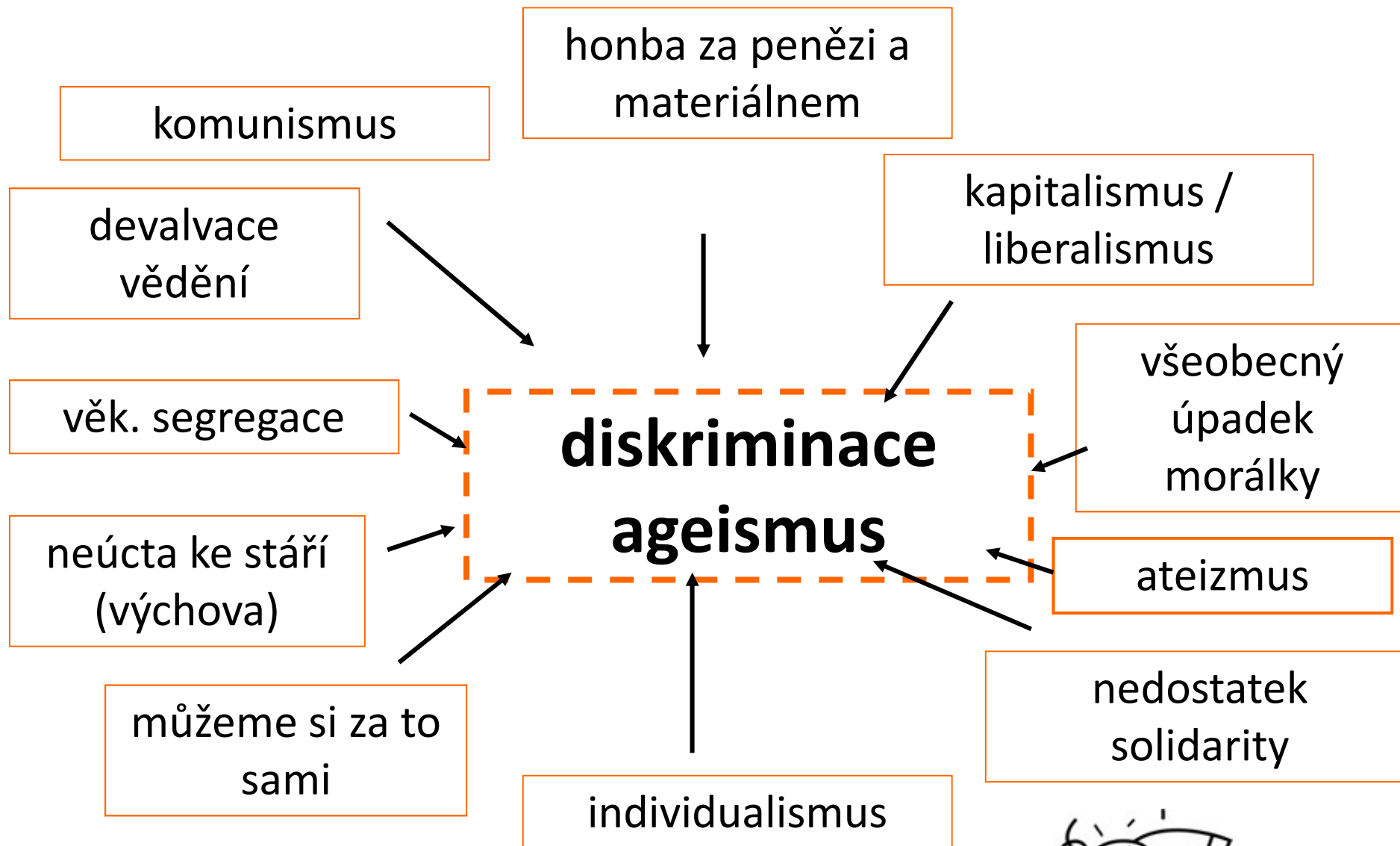
SKRZE ZDROJE:

- nespravedlnost, netolerance, stereotypizace, („škatulkování“)

SKRZE DŮSLEDKY A PROJEVY:

- omezování, nesvoboda, nemožnost volby, opomíjení, nezáměr okolí či společnosti, zostuzování, neúcta, odsouvání na okraj společnosti, špatné zacházení a špatná péče, utlačování, ponižování.

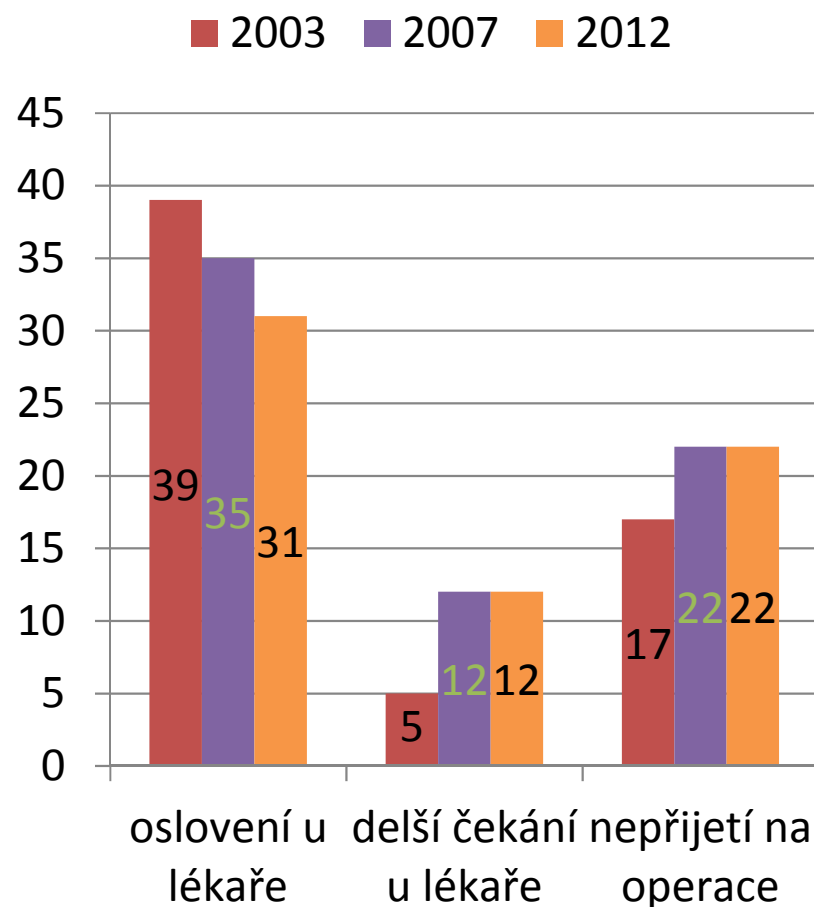

být přehlíženou skupinou jako zákazníci, mediální konzumenti a majitelé nemovitostí, i když patří k největším (mediálním) konzumentům, mají dostatečné prostředky i zájem o koupi nových věcí anebo mají specifické potřeby, které jim současný trh (s nemovitostmi) nemůže adekvátně splnit:

Chci si koupit televizor, takže jsem obcházela ty prodejny tady té elektroniky. Nemůžu se zbavit dojmu, když tam přijdu a podívá se na moji- teda starou- tvář, že se mnou mluví jako s úplným ... (smích). Prostě, že nejsem zákazník potenciální, to zaprvé, i když já mám na to ty peníze ušetřené, -to je druhá věc-, a za druhé prostě já jsme si posbírala- (...) určité znalosti, a vím, co chci (2:318).

Stavějí takzvané nějaké ty sociální byty pro střední a méně majetné důchodce, no a...třiceti metrové, teda třicet metrů čtverečních za osm tisíc a čtyřicet metrů čtverečních za jedenáct tisíc měsíčního nájmu bez elektriky, bez plynu, tak já nevím, kdo na to dosáhne z nás. Opravdu...(4:242).

Zdraví a zdravotní péče

Protože to je babííí, dědoóó, ať je to lékař anebo ať je to sestřička. Anebo když ten starý pacient dostane tu košili toho andílka, bez- je to zdánlivě banální věc, ale není. On se musí projít po chodbě a vzadu nemá ani tkaničku. Ano? A zavolá ho sestřička- Dědoóó, to už stačí, už nemusíte chodit! No, to je pro toho člověka strašné (7:74-82).

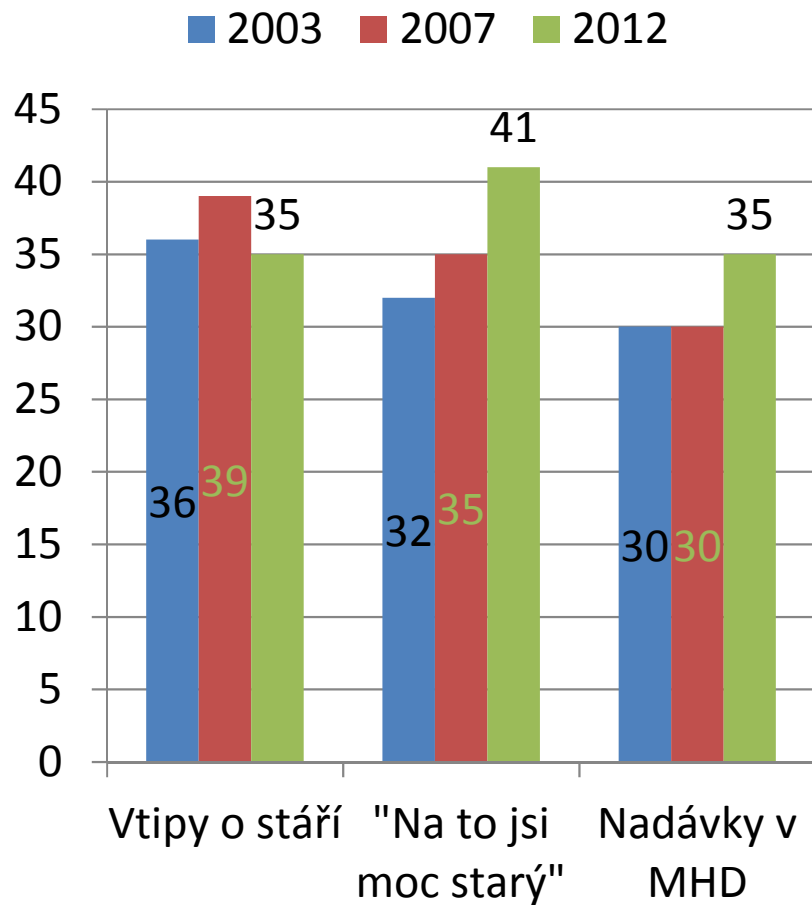
nedostávat péči jakou potřebuji, v dostatečné kvalitě
a přiměřeně dostupnou, přestože zdraví je jim nyní
ještě vzácnější:

Nechtěl jsem tam dojíždět, tak jsem se přihlásil u nás v tom, do toho domova důchodců. Tam máme taky obvodního lékaře. (...) - Pak jsem tam přišel, měl jsem nějaké problémy pohybové. Přišel jsem k němu, tam jsem se jako postěžoval. Chtěl jsem něco, jestli mi něco nedá, nějaký masáže a on mi odpověděl: No to víte, už jste starej. Tak jsem mu řek, tak vám děkuju a odešel jsem. (...) Byl to člověk čtyřicetiletý (...) okamžitě jsem to tam zrušil. Kartu jsem tam nechal. ... (6:590-594).

být vystaven špatnému zacházení a týrání tam,
kde očekáváte pomoc a podporu:

Tady sestry ochotný, ale v nemocnicích. Že někdy rády, že je pokoj. Nebo těm pacientům, co byli odkázáni na pleny, tak je vyměňovali přesně, jak měly stanoveny v řádu. A ona mě třeba plakala, naříkala, že už je počuraná, pokakaná, když jsem šla sestře říct, tak říkala: „Neotravujte. Když budete hodná, tak vám pustím televizi.“(3:071)

Symbolický ageismus

Já jsem se už od devadesátýho šestýho vzdělával o Evropské Unii, pracoval jsem na internetu a ke mně přijde nějaký mladej, má diplom, ale ještě nic neumí a začne mi vysvětlovat, jak se stiskne nějaký tlačítko na telefonu. Oni se chovají tak blahosklonně ke mně všichni. Nebo já jedu v tramvaji mám zmačknutý tlačítko, ale protože to stejně ovládá řidič, tak když si nepospíší, tak už mě dávají všichni mladí okolo najevo, jsem zamrzlej blbec, kterej neumí ani otevřít dveře od tramvaje (5:213).

„Výběr skupin, které nejen na Facebooku, ale i jinde na internetu přitahují statisíce Čechů“ (www.isenior.cz)

Jejich revírem je Kaufland, jejich tempo je vražedné - DŮCHODCI!

jejich revírem je Lídl ..... jejich tempo je vražedné .... Důchodci !!!

Důchodci nám volí blbce... my tu ale pak budem žít... všichni k volbám!

Také nenávidíte, když si důchodci stěžují na naši generaci ?

DŮCHODCI..když vydrží lítat 2 hod po městě,vydrží stát 10 min v autobuse..

Důchodci jsou čím dál tím víc drzejší a drzejší !!!

Nesnáším, když ještě není zastávka a důchodci se už rvou ke dveřím!!!

Až budu jako ti důchodci v MHD, tak mě ZASTŘELTE!

Miluji hádky s důchodci v MHD ! :)

Proč důchodci tak STRAŠNĚ smrděj?!!!!!!!!!!!!!!

DLS - Důchodci Lovci Sedadel

Důchodci nemaj co dělat tak buzeroují !!!!

Proč si důchodci stoupnou v šalině vždycky nade mě?

Jejich revírem je FB! Jejich protivníci jsou důchodci a barmani! MLÁDEŽ!!!

Když jsou v Kauflandu slevy tak otočí DŮCHODCI!!!!!!:D :D

Důchodci, umyjte se už konečně!

Každý den zmizí na netu důchodci protože současně zmáčknou "alt" a "delete"

Úplně miluju, když si na nás důchodci v MHD položí svůj nákup!! ://

Ve Vaňkovce by měly mít důchodci speciální cesty !

Půjdu volit, aby nevyhráli důchodci uplacení ČSSD

Důchodci se neumějí bavit o ničem jiném než o nemocech!

Proč jsou Eva s Vaškem tak populární? - Důchodci neumí vypalovat...

Milujeme noční tramvaje, protože v nich nejezdí důchodci

Kdyby letáky nebyly důchodci by se nudili :D

Jejich revírem jsou nízké ceny na babské pleny...-DŮCHODCI!!

Důchodci celý den jenom čumí z okna !

Nesnáším ,jak důchodci brzdí pokladnu :D :D :D :D :D

Proč jezdí důchodci do lázní s léčivým bahnem?

Nenáším když mně v tramvaji vyhodějí důchodci a to jezdějí zadarmo !!!!! :-)

Swět,kde by důchodci stáli w MHD a nás mladý pouštěli s úsměvem sednout..xD

Co má společného Matrix a Důchodci?...Jsou všude a každého z nás pohltí xD

někteří důchodci se nám skoro rozkládají před očima....a je to cítit...!!!

důchodci smrdí, proto jezdím autem

Proč sou slevy? Aby si důchodci mohli taky něco koupit :D

Důchodci sedí a my mladí běháme i za ně xD

Nesnáším čumící důchodce za záclonou

Nesnáším Důchodce

Nesnáším důchodce v MHD!!!

Nenávidím DŮCHODCE co maj pořad na nás mladý nějaký hemzy..

Jen co si v MHD sednu, objeví se nademnou důchodce a chce uvolnit místo !!

Nesnáším důchodce za volantem !!

Ať přestanou důchodci vykupovat markety, když si stěžují, že nemaj peníze!

V dnešní době důchodci nechodí do kostela ale do Lidla...:D

Serou mě důchodci, co si myslí, že jim patří svět!!!*☹

Nenávidíme agresivní důchodce

Zakažte důchodce v MHD a obchodech!!! :o)

Jestli budu důchodce, tak nebudu smrdět.

Nenávidím vyptávající se důchodce

Nesnáším protivný důchodce!!! :-/

Důchodce slyší jen na 4 fráze: Sleva, Akce, Výprodej a 2+1 zdarma!

Nikdy nechceme zestárnout!!!

Nesnáším důchodce s kartičkou ZTP, kteří nedokáží poprosit o sednutí!

Nesnáším tlačení, důchodce a malé děti ve všech dopravních prostředcích

nesnáším důchodce co furt jenom čumí a buzeroují !!!!!!!!

Nesnáším důchodce co nemaj psy na vodítku

Kdo nesnáší otravný, všude se sejířící důchodce, okamžitě sem! :D

Na vztekly důchodce s kulometem!:D

Nesnáším lidi (důchodce), kteří si hrají v puse se zubní protézou

být odkázán na internet - „najděte si to na Internetu“ a není brán ohled na to, že senioři nemusí mít počítač, nemusí s ním umět zacházet, může to být pro ně drahé anebo dokonce mohou být funkčně nějak hendikepováni:

a proč mi voláte, dyť najděte si to na internetu- (posměšně). S tím najděte si to na internetu jsem se sešla, protože zase ještě spolupracuju se zrakově postiženýma, přišla tam totálně slepá paní se špatně vidící maminkou a stejně pracovník říkal „ale co já budu hledat, najděte si to na internetu“, říká“ já jsem nevidomá“, -„no to je váš problém“(7:152).

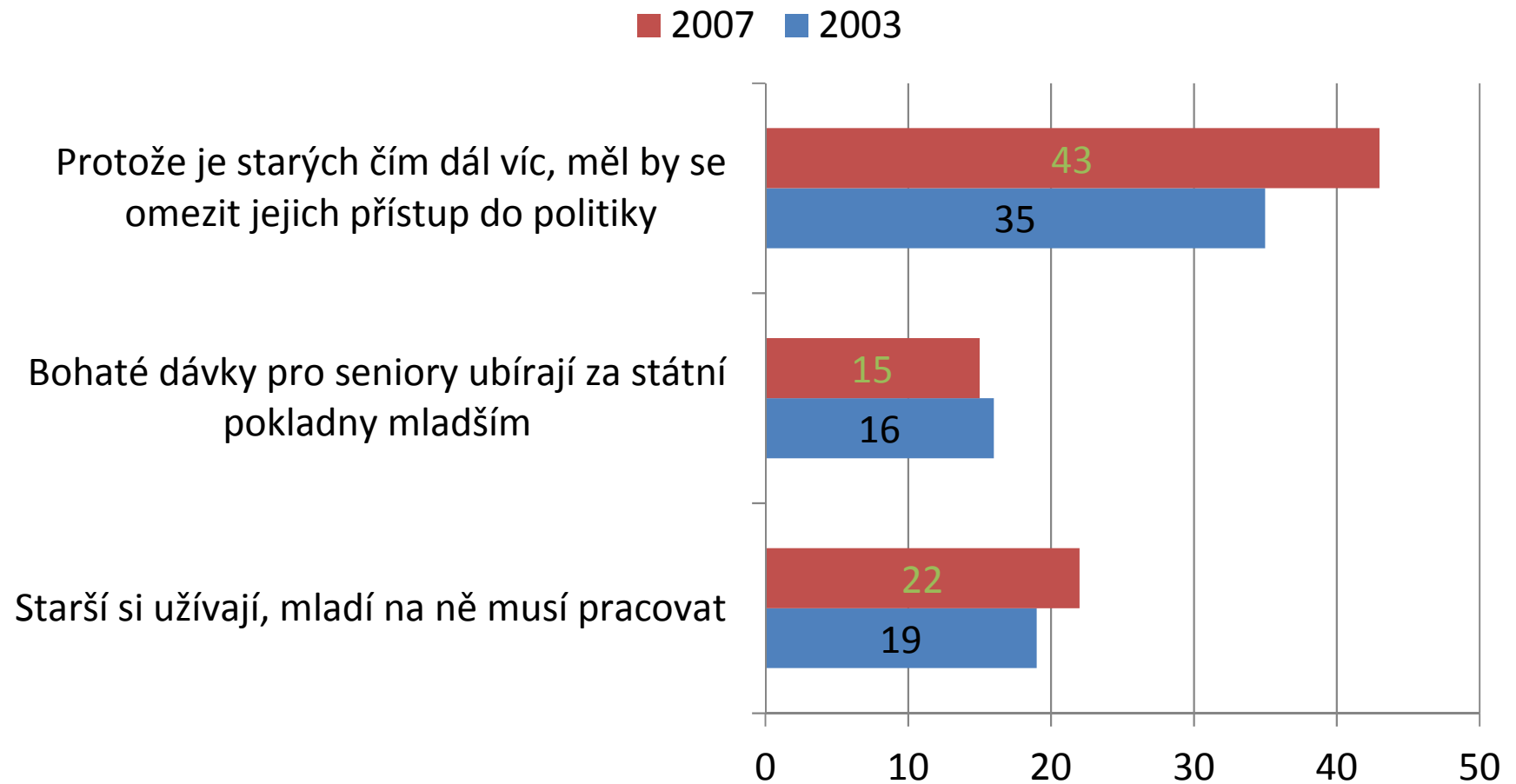

nebýt považován za potřebného, i když to je smysl celého lidského života:

Mě ještě, když dovolíte, ještě mnohem více než ta ekonomická ztráta...mě daleko více vadí ...společnost, která nás odsouvá na kolej nepotřebnosti. Nás nikdo nepotřebuje. Nikdo nestojí o to, abychom jim s něčím pomohli. Abychom jim řekli: „Takovouto jsme udělali životní zkušenost, nejděte touto cestou, protože na to narazíte a budete to muset řešit stejně“ (5:122-126).

Já jsem se necítila nijak vyčerpaná a docela mě to jako přišlo, že mě jako už nepotřebují k ničemu ... a tenhle pocit nepotřebnost, to je možná to nejhorší v tom stavu být seniorem (5:358-362).

Participace a důstojnost

nebýt ochotně obsloužen na úřadě, kde neposkytnou dostatek informací, neinformují o dostupných dávkách a jejich vzájemné provázanosti, když jsou tyto systémy poměrně složité a úředníci by měli být lidem „k službám“

Spousta lidí tam vůbec nejde a nepříjemný je to, že ty pracovnice těchto úřadů nejsou vstřícný k těmhle lidem, ..., a to ty starý lidi diskriminuje (...) Ty lidi za nima nejdou do těch rodin nebo bytů nebo něco, ti neřeknou ani, Františko, nemůžeš podepsat příspěvek na byt až tam dostaneš 100 korun, ale když podepíšeš žádost o příspěvek, já nevím na co, dostaneš 130 a nepřesáhneš tím to-. Ty lidi to neví a nikdo z těch úředníků, kteří by jim měli pomoci [jim nepomůžou]. Těm mladým lidem pomůžou, ale těm starým ne. Ty tam stojí na těch úřadech, když už se tam vůbec odhodlají, a je mi jich líto (1:417).

Seniory navrhovaná řešení/1

- **společnost:**
  - vymahatelnost práva
  - pozitivní přístup k seniorům reflektující vděk za vykonané
  - senioři jako spol. priorita v reakci na demografii
- **zaměstnanost:** flexibilizace pracovního trhu, umožnění přestávek v kariéře, využití seniorů jako „překlenovací“ pracovní síly

Seniory navrhovaná řešení/2

- **osobní strategie:** pasivita (být spokojený), jít příkladem, humor a optimismus, na stáří se připravit, být aktivní, bojovat za svoje role a soc. pozice, umět si říct o pomoc, bránit se diskriminaci – aktivně, asertivně, strategicky a organizovaně
- **seniorská svépomoc:** sdílení, instrumentální pomoc, dobrovolnictví

Seniory navrhovaná řešení/3

- bojkot nekvalitních služeb
- pozitivní diskriminace
- odbourání věk. segregace – v rodině i společnosti
- investice do pečujícího personálu
- zavést výchovu (k úctě ke) stáří ve školách, profesních přípravách
- kombinovat/sjednotit snahy rodiny, školy a politiky – zlepšit společnost

Shrnutí seniorského pojetí diskriminace

- „Diskriminace“ je chápána jako zkratka pro „problémy seniorů“, nikoliv pouze jako znevýhodňující jednání;
- není (pouze) problémem „věku“, ale jeho přidanych charakteristik → pro mnoho seniorů je problémem „potenciálním“;
- rizika u vícenásobně znevýhodněných seniorů zvyšují společenskou závažnost tohoto fenoménu.

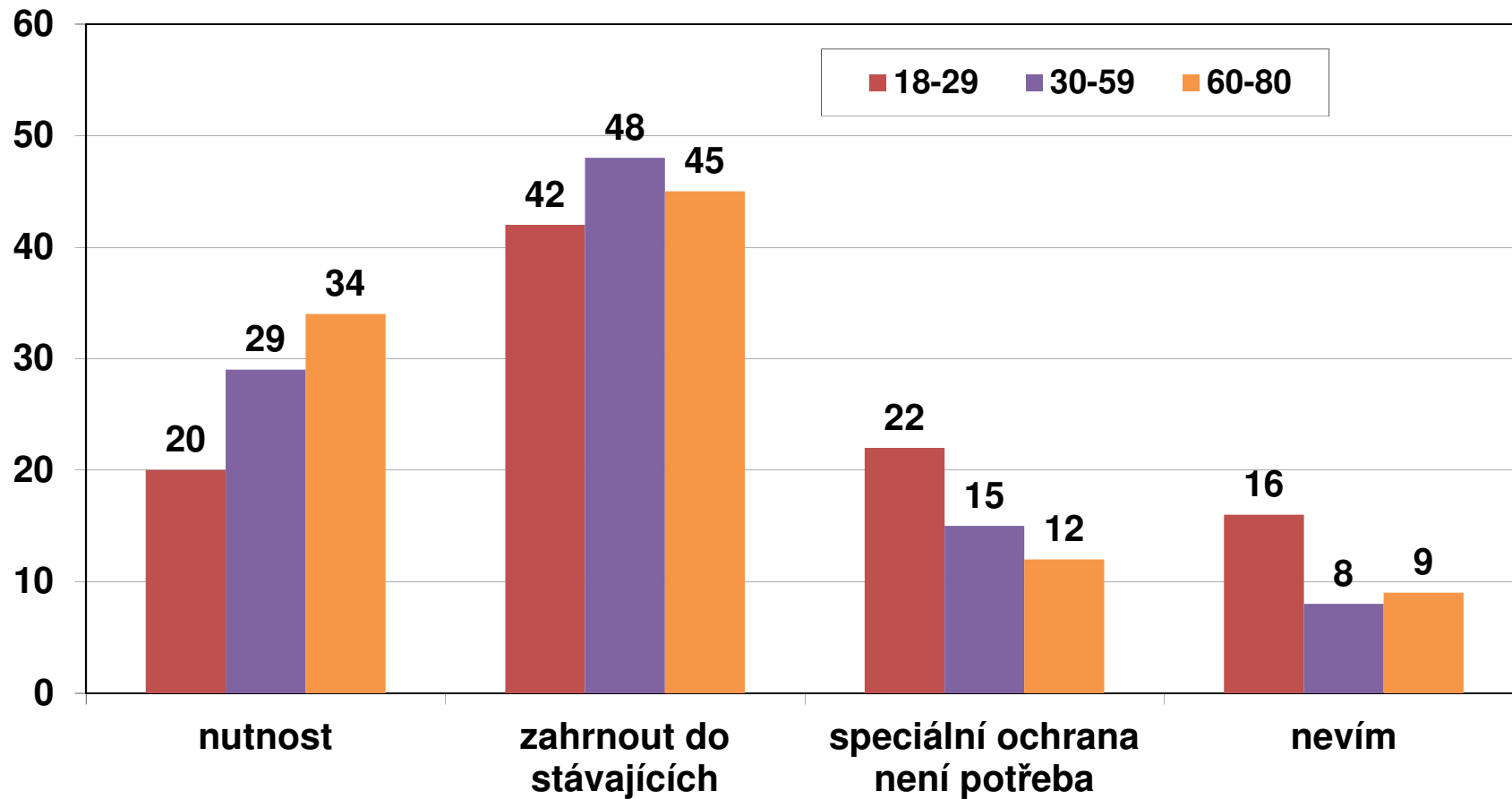

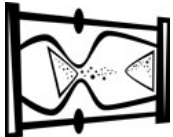
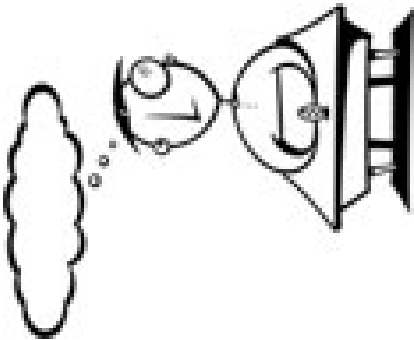
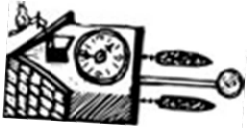
pokr. ...

- je li problémem ageismus, pak neexistují „jednoduchá“ řešení;
- je konceptem multidimenzionálním – nejen zaměstnanost, dotýká se každodennosti;
- je vnímán jako problém mezigenerační,
  - vrstevnická „diskriminace“ výjimečná (důsledek pojetí) ale viz soužití v DpS;
- chybí mainstreaming stárnutí i věku a (účinná) (legislativní) ochrana před diskriminací (zejména ve službách) (nedostatečná ruka trhu?).

Potřebujeme antidiskriminační legislativu ?

Datové zdroje

Projekt: „**My jsme si stáří nezavinili... to čeká každého**“
Povaha a prevence diskriminace seniorů v ČR (2008)
Sedm ohniskových skupin (n=63);
51 žen + 12 mužů; Praha, Brno, Olomouc, Lišov (JČ kraj)
Catibus populace ČR 18-70 let (N = 1000)
A.Generace, populace ČR 50+ let (N= 1625)
www.zivot90.cz

Survey „**Ageismus 2007**“
Květen/červen 2007 (GfK Praha, s.r.o.)
Populace ČR 18 – 80 let (N = 1810)
stratifikovaný adresní náhodný výběr
www.ageismus.cz

V návaznosti na: „**Ageismus 2003**“
Populace ČR 15-83 let (N = 1584)
kvótní výběr
Zpráva na: www.vupsv.cz